שער מאמרי רשב"י — פרשת בראשית

בדף ט"ו ע"א שורה א' וז"ל בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא ונפיק גו סתים דסתימו מרזא דאין סוף כו' וגם הובא הלשון הזה בפ' פקודי בד' רנ"ד ע"ב שורה ל"ד ז"ל ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשב' נצוצין נציצין זריק לתלת מאה וך' עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר אוף הכי אילין כו'. עוד בפ' פקודי בד' רל"ג ע"א שורה י"ז וז"ל ולזמנין קנה המדה ולזמנין קו המדה ועל דא פתיל וקנה וכולא משחתא למעבד מדידו בו:

דע כי כל בחינות אלו הם בהוי"ה דההין העול' בגמטריא ב"ן כי כאשר תציירנה כולה בציור (ע"ב) ווי"ן הדלתין וההי"ן שבה חוץ מן היו"ד שבה יהיו י"ז ווין ועם ארבע אותיות ההוי"ה עצמה הרי ק"ו וזהו סוד קו המדה הנז' בס' הזוהר והתקונין. גם ההוי"ה הנז' נקראת בוצינא דקרדינותא וממנה יוצאין ש"ך ניצוצין כזה יו"ד פעמים ה"ה בגמטריא מאתים ו"ו פעמים ה"ה בגמטריא ק"ך סך הכל ש"ך ועיין ג"כ בשער ד' שער הפסוקים בדס"ד ע"א בפ' בא ענין ק"ו זה שהוא שני פעמים ב"ן ושני השמו' עצמם:

ונחזור לענין ק"ו המדה כי הנה בציירך ההוי"ה הנז' בציור כזה יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה הנה הוא בגימטריא עולה ק"ו כנז' ולכן נקרא ק"ו המדה. ועוד כי הנה כולו מצויר בצורת קוין שהם ווין ולכן נקרא קו המדה גם אם תקח הי"ז ווין שהם בגמטריא ק"ב עם עשר אותיות המילוי יעלו בגמטריא יב"ק. ונלע"ד חיים הכותב כי טעה השומע וכך צרי' להיות שהי"ז ווי"ן עם אות י' הנשארת בהוי"ה זו יעלו יב"ק ויב"ק הוא בגמטריא שלשה שמות אהי"ה יהו"ה אדני הכוללים כל העשר ספירות ממעל' למטה והם מדת קומת כל הי"ס כנז' בספ' המקובלי' ובס' שערי אורה והנה ההוי"ה דב"ן דההי"ן בהיותה מצוירת בציור הנז' שהוא ציור קוין הוא קו של המדה הנז' ולכן הקו והמדה כל אחד מן שניהן הוא בגימטריא יב"ק ונלע"ד חיים הכותב כי זהו פירושו כי מדה בגימטריא אהי"ה יהו"ה עם שני הכוללים שלהם ושם אדני הוא סוד הקו כי הנה הוי"ה דב"ן ושם אדני שניהם במלכות כנודע:

אמר שמואל שם ב"ן זה הנזכר כאן הוא הנזכר למעלה מצויר בווין:

גם אלו הש"ך נצוצין כבר נתבאר אצלנו ענינם והענין הוא כי שבעה פעמים אד"ם שהם ז' המלכים שמתו עולים בגמט' שט"ו ועם אות ה' שבאימא הם ש"ך ואלו הם בת"ת שבנוקבא דז"א גם הם כנגד מטטרו"ן ולכן נע"ר בגמטריא ש"ך אבל החמשה גבורות אחרות של מנצפ"ך העולים פ"ר הם בסנדלפו"ן כי גם הוא בגמטריא פ"ר. ואמנם הם ביסוד שבנוקבא דז"א גם ביארנו בפ' בא בדל"ח בפ' כי יהיה נער בתולה כו' כי ש"ך הם ה' פעמים די"ן ועם חמשה אלפי"ן שנתוספו בהם נעשו ה' פעמי' אדנ"י ואז הם שכ"ה בגמטריא נער"ה וכדין קבילת עלה דכורא (א"ש צ"ע כי בשער ו' שער הכונות בדף ר"א ע"ב כתב להפך ששכ"ה דינין הם נקבות והפ"ר הם זכרים וע"ש ואפשר שאותם הם יותר עליונים וכן עיין בשער זה לקמן בפ' בא בדנ"ו ע"א שכתב להפך מזה):

שם בדכ"א ע"ב שורה א' וז"ל רזא דכתיב ביעקב ויזרח לו השמש גו ודאי כד אתכליל בההוא פנות ערב מכאן ולהלאה והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל ירכו כתיב ולא ירכיו דא דרגא רביעאה דלא אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל כו'. בענין נצח והוד דע כי הנה ז"א ונוקבי' בראשונה היו אחור באחור ונמצא כי אחור הנצח של ז"א היה דבוק באחורי ההוד של נוקביה וההוד דז"א היה דבוק בנצח דנוקביה ונמצא כי כאשר פגם סמאל ונחש בכף ירך יעקב הימנית שהיא הנצח בהאבקו עמו הגיע הפגם ההוא גם בהוד דנוקביה. וזהו סוד (ע"ג) נתנני שוממה כל היום דוה כי ההוד שלה נהפך והיתה דוה וזה הטעם שאז"ל כי איסור גיד הנשה (ד"ש ע"ב) נוהג בימין ובשמאל לפי כי הוא נצח ימין דז"א והוד השמאלי דנוקבי' ושניהן נפגמו. אמנם עיקר הפגם הי' בנצח דז"א וממנו נמשך אל הוד דנוקביה וכאשר בא שמואל הנביא ע"ה תיקן את נצח דז"א ולכן נתנבא שמואל משם כמש"ה וגם נצח ישראל לא ישקר כו' וההוד של הנקבה נשאר עדין פגום עד שנחרב בית המקדש וזמש"ה כל היום דוה בקמץ תחת הוא"ו שהוא לשון נקבה ולא בסגול שהוא לשון זכר וכאשר בא יהושע בן נון נתנבא מהוד דז"א. וזמ"ש יהושע אתנבי מהודו של משה כי משה הוא בדכורא אבל ההוד של הנקבה היה פגום כנז'. אמנם כאשר משח שמואל למלך את שאול ואת דוד אז נתעלית הנקבה הנקראת מלכות כי משם נמשכת מלכות המלכים ואז נתקן גם ההוד של הנקבה ונמצאו נצח דז"א והוד דנוקביה שניהם נתקנים וז"ש ותו קב"ה כליל ליה בהוד שהוא בחינ' הוד הנקבה הכלולה ודבוקה בנצח הזכר כנז' ובענין ד' בתים דתפילין של ראש נתבאר היטב מאמר הזה שהוא קשה ההבנה:

אמר שמואל עוד מצאתי דרוש אחר לרב זלה"ה בענין הזה וז"ל והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל כו' ירכו כתיב ולא ירכיו ובמקום אחר אומר כי פגם סמאל היה בסוד ירכא שמאלא בסוד נתנני שוממה כל היום דוה אותיות הוד והענין הוא במה שהודעתיך כי ז"א ונוקביה נאצלו בתחילה בבחינת אחור באחור ואז נמצא כי הנצח שלה היה בהוד שלו וההוד שלה בנצח שלו והנה מ"ש פה שזה הירך הנפגם הוא הנצח איירי בנצח דז"א הנק' ישראל וזהו מה שדקדק בדבריו באומרו דא איהו נצח ישראל אבל ההוד דז"א לא נפגם שהרי לקמן אומר יהושע אתנבי מהודו של משה אבל הנצח נפגם ולא נתקן עד דאתא שמואל ומה שאמרו שההוד השמאלי איירי בנוקבא דז"א שהיא דבוקה באחורי נצח שלו ונפגמו שניהן והנה בשביל שהנקבה היתה אז עדין בבחינת אחור באחור לכן נפג' הוד שלה על ידי הנצח שלו שנפגם אבל אילו היתה הנקבה בבחינת פנים בפנים עם ז"א והיו בלתי דבוקים לא היו שולטי' החיצוני' בהוד שלה אף אם תהי' בימין שלו:

ונבאר עתה טעם על מה זה לא נקרא ישראל עד אחר שהיה צולע על ירכו והטעם הוא לפי שהפגם לא הי' בכל הנצח שוק הימין שלו רק בפרק התחתון שבו כאשר הודעתי' כי כל קו ימין חכמה חסד נצח שלה נעשית כשיעור הנצח שלו שבו שלשה פרקים ונמצא ג' פרקי הנצח שלה כשיעור פרק התחתון של הנצח שלו ונמצא כי כשנפגם העקב שהוא פרק התחתון של הנצח שלו נפגמו כל ג' פרקין שבהוד שלה ונמצא כי עקר הפגם היה בנקבה כי נפגם כל ההוד שלה משא"כ בז"א שלא נפגם רק העקב הימני שבו וכמעט שאין זה פגם ולהורות ענין זה נקרא שמו ישראל כי שרית כו' ותוכל ולא נפגמת כמו הנקבה:

גם שם במאמר הנז' וז"ל בשורה ז' בגין דירכא איהו לבר מגופא כו'. הענין הוא במה (ע"ד) שנתבאר אצלנו כי עקריות ז"א לא היה רק בחינת ו' קצוות ואח"כ נתעלו והיו בבחינת חכמה ובינה ודעת וחו"ג ות"ת ואז נמצאו חסרים ממנו ג' אחרונות שהם נצח הוד יסוד ואימא עלאה השלימם לו בסוד כונן שמים בתבונה כי נתפשטו ירכותיה למטה עד שנעשו בו נצח והוד ויסוד ונמצא כי הירכין האלו אשר יש לו עתה אינו מכלל גופא קדמאה דיליה דז"א כי הו' עליונים בלבד הם שנעשו מן מן הששה קצוות שלו אבל הירכין הם לבר מגופא כי אח"כ נעשו לו על ידי אימא עלאה:

שם בדכ"ג ע"ב שורה ל"ה וז"ל בההוא זמנא מתפתחין שבע' היכלין היכלא קדמאה היכלא דאהבה תנינא היכלא דיראה תליתאה היכלא דרחמי כו' דע כי ההיכלות האלו הם שבעה היכלות שבאצילות ואותם השבע' היכלות שנתבארו בפ' פקודי הם בבריאה ואותם השבעה היכלות הנז' בס' פרקי היכלות לר' ישמעאל ע"ה הם בעולם הצירה:

שם בדכ"ח ע"ב שורה ה' וז"ל והנחש היה ערום כו' אינין הוו זוהמא דאטיל נחש בחוה וכו' נתבא' בפ' נשא באדרא רבא דקכ"ח ע"ב במ"ש יתיב על כרס' דשביבין לאכפייא לון כו' וע"ש:

שם בדל"א ע"א שורה י"ט וז"ל ר' שמעון פריש פלוגתא ואמר כו' תהיינה הטבעות אילין עזקאן עלאין כו' הנה עזקאן אלו הם סוד עזקא רבא ועזקא דכייא שביארנו באדרא נשא דף קל"ב ע"א וע"ש מה ענינם:

שם בדל"ב ע"ב וז"ל א"ר אבא כך הוו קדמאי אמרי כד הוו מטאן (ד"ש ע"ג) להאי אתר מרחשן שפוון דחכמין כו' הכונה היא על שם י"ה שהוא בפנימיות ספירת הגבורה דז"א שהיא זרוע שמאלי שבו כמבואר אצלנו במקומו וע"ש:

שם בדל"ד ע"ב שורה ל"א וז"ל בספרין קדמאין אשכחנא דא לילית קדמיתא דהוה עמיה ואתעברת מיניה ולא הוה לקבליה עזר כמה דכתיב ולאדם לא מצא עזר כנגדו ומאי עזר סמך עד ההיא שעתא דכתיב לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו כו'. כבר נודע מ"ש רז"ל במדרשי' כי טרם שנברא' חוה היתה עמו לילית הנקראת חוה ראשונה וכן נז' בס' שיר השירים מן הזוהר וכאן צריך לבאר ענינם:

דע כי אדם הראשון הוא ז"א ויש לו שתי נשים לאה ורחל וז"א נקרא אדם שהוא הוי"ה דאלפין העולה מ"ה בגמטריא אדם והנה עיקר ההוי"ה הם אותיות הפשוטות כי שאר האותיות המילוי הוא בחינת הנקבה בהיות עדין כלולה בו קודם שנאצלה ממנו וזה לשתי סיבות הסיבה האחת כי הנקבה כולה גבורה ודין וכן מלו"י בגמטריא אלהים שהוא דין. והסיבה השנית מפני שכל כחות הנקבה היו בהעלם גנוזין תוך ז"א כי עיטרא דגבורה ממנה בנין הנקבה והיא גנוזה תוך מילוי ז"א ומשם יצתה לחוץ לבנין הנקבה באופן כי אורות הנקבה היו המילוי שממלאין אויר וחלל ז"א והנה מילוי דמ"ה הוא בגמטריא י"ט (דף י"ט ע"א) כמנין חוה והרי נתבאר איך נוקביה נקראת חוה גם נתבאר איך היא ממש בשר מבשרו:

ונודע כי הז"א נחלק לשתי בחינות מן החזה ולמעלה הוא בחינת אורות הסתומים שבו ושם בחזה שבו יש בו בחי' יסוד נעלם הראשון אשר בו מזדווג עם לאה העליונה ומן החזה ולמטה אורות המגולים וביסוד ההוא התחתון מזדווג עם רחל התחתונה כמבואר אצלנו בשער התפלה בענין תפלת המנחה. ונמצא כי יש בז"א שתי הויות דמ"ה אחת במקום הסתום למעלה ומן המילוי ההוא יצתה לאה הנקראת חו"ה הראשונה ומ"ה שני במקו' הגילוי למטה ומן המילוי ההוא יצתה רחל שהיא חוה השניה וכבר נתבאר כי לאה היא אחורים החיצו' דאימא שהיא דינין קשים ועוד שהיא למעלה במקום האורות הסתומי' דז"א ולכן אינה נמתקת והיא דינין קשים והנה להיותה בחינת דינין קשים מאד אעפ"י שבעולם העליון נמתקה קצת והיא קדושה כנז' הנה כאן בעה"ז שהוא חומרי כאשר נולד אדם הראשון ויצתה עמו חוה הראשונה שהיא לאה לא יצתה נמתקת והיתה בחינת דינא קשיא בסוד הקליפה וזו היתה חוה הראשונה נילי"ת ואח"ך יצתה חוה השניה רחל שהיא בחינת ספירה העשירית דאצילות שיש בה פנים ואחור ואינה כמו לאה וגם כי היא במקו' אורו' המגולים בז"א ולכן נמתקה לגמרי וזו נשארה עם האדם הראשון וזהו סוד פסוק ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי כו' ואמרו בס' התקונין כי היו לו שתי נשים הראשונה עצם והשנית בשר דינא רפיא. והענין הוא כי לאה יצתה מן העצם דינא קשיא כי הרי נלקחה מן הצלע אשר שם מקום לאה כנודע אבל רחל היא בשר כי יצתה למטה מן החזה מהאורות המגולים דינא רפיא ולכן לזאת השניה יקרא אשה שהיא נמתקת אך הראשונה אינה אשה אלא מעורבת בקליפה ואינה נמתקת והיא לילית אמן של שדים והנה אח"ך נמתקה גם לאה על ידי תפלותיה וגם דמעותיה כמ"ש חז"ל שהיתה עתידה להיות בחלקו של עשו לפי שהיא לילי"ת קדמאה ועל ידי דמעותיה וזכיותיה הוסר קליפתה מעליה ונשארה קדו' לבדה ממותקת ואז יעקב שהוא אדם הראשון ותיקן פגמו זכה שיתוקנו שתי נשיו ולקח שתיהן כדוגמת ז"א. ובזה תבין ענין בכיית לאה מה ענינה כמ"ש רז"ל על פסוק ועיני לאה רכות:

שם בדל"ה ע"ב שורה ה' וז"ל תנן הנטיעות כקרני חגבים הוו ונהורא דילהון דקיק ולא הוו נהירין כיון דאתנטעו ואתתקנו אתרביאו בנהור' ואקרון ארזי לבנון כו'. כבר הודעתיך ענין ז"א כי ג' בחינות היו לו האחד בהיותו בתוך הבינה והוא הנקרא זמן עיבור הראשון. והשני הוא אחר שנולד ויצא לחוץ ואז נקרא זמן היניקה. והשלישי הוא בעת הגדלת המוחין אשר לו ואז הוא זמן העיבו' השני וזהו סוד הנטיעות הנז' שהוא ז"א הנרמז באו' וא"ו של ההוי"ה שהיא צורת נטיעה אחת אשר נוטע בתוך מעי אמו ואח"כ הגדילו ו' קצוותיו (ע"ב) ודרוש זה נתבאר אצלי בסוד התפלין בענין כ"א אזכרות שיש בד' פרשיותיהם יע"ש:

שם בד"מ ע"א שורה ז' וז"ל שבעה מדורין אינון לעילא דרגא על דרגא בכולהו מדורין מלאכי עלאין אילין על אילין (ד"ש ע"ד) כו'. ענין השבע' מדורין הנז' פה. הם בחי' שבעה היכלות של הקליפות אשר בעולם היציר' והם הנקראים מדורין אבל שבעה היכלית הקליפית אשר בעולם הבריאה הנז' בפרש' פקודי הם נקראים היכלין דמסאבותא ואינן נקראים מדורין:

שם בדף מ"ד ע"ב שורה י"ו וז"ל היכלא שתיתאה הכא הוא רוחא דאקרי חוט השני רזא דכתיב כחוט השני שפתותיך האי היכל אקרי היכל הרצון כו' האי רוחא אתכליל בשית וקיימא בשית כו' פירוש כי יש ששה היכלות מלמטה למעלה עד זה ההיכל הנקרא רצון והוא הששי העליון מכולם וזמ"ש האי רוחא אתכליל בשית כי בעלות אותם החמש היכלין דלתתא מיניה עד מקומו אז אתכליל הוא בהם ואז הם יחד שית היכלין. ועוד יש בו בעצמו בתוכו בחינת כללות כל השית היכלין תמיד אשר הם השרשים של שית היכלין תתאין הנז'. ועל הבחינה הזו אמר וקיימא בשית כי תמיד הוא עומד בבחינ' אלו השית היכלין אשר בתוכו כנז' אבל כנגד השית תתאין שאינם מבחינת עצמותו אמר אתכליג בשית כי נכלל בהם כשעולין למעלה עד מקומו ועיין בביאור אדרת האזינו כי שם נתבאר היטב ענין זה:

שם בדמ"ח ע"א שורה כ"ח וז"ל תא חזי בשעתא דישראל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפור' סוכת שלום כו'. אריקת נשמתין חדתין כו'. אלו הנשמתין חדתין הם בחינת תוספת חלק נשמה ממש הבאה מן הבינה וזמ"ש ומכסיא לון כאימא על בנין וזהו סוד סכת שלום והיא הנשמה הבאה מן היסוד של אימא עלאה הנקראת סוכת שלום כמבואר אצלנו בסוד ופרוס עלינו סוכת שלום ועיין לקמן בפ' תרומה דף קנ"ו ע"א:

שם בד"נ ע"ב וז"ל. אבל תא חזי מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדישא יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא או מגו בוצינא דדליק כו'. דע כי יש יחוד עליון ניכר בגחלת ובשלהבת והם ה' בחינות כנגד חמשה פרצופים שבעולם האצילו' ממטה למעלה ואלו הם תכלת הדבוק בפתיל' ופעמים היא גוון אודם והירוק והלבן ואור אחד מקיף ניכר לעין ואור אחר עליון יותר ומקי' על כולן ואינו ניכר ונרגש נעין:

גם דע כי כשהאדם נופח בגחלת ומוציא' נצוצות הם עצמם דמיון בירור ש"ך ניצוצין דאזדרקו מבוצינא דקרדינותא הנז' בפ' פקודי דנ"ד ע"ב. וביארנום למעלה בדף מ"א ע"א (ע"ג):